

Çeşm-i Cihan

Çeşm-i Cihan:

Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları E - Dergisi

ISSN: 2149-5866

Sayı: 11 (Aralık) 2024 s.2-22, TÜRKİYE

DOI: 10.30804/cesmicihan.1553877

Araştırma Makalesi

PEYGAMBER VE DİN BÜYÜKLERİ ADIYLA FAL BAKMA GELENEĞİ VE BU KONUDA YAZILMIŞ MÜELLİFİ BİLİNMEYEN BİR ESER

Özer ŞENÖDEYİCİ*
Muhammed Musab TİRYAKİ**

Öz: İnsanoğlunun gayba (bilinmeze) olan ilgisi, ona ulaşma arzusu neticesinde ortaya çıkan pek çok fal türü bulunmaktadır. Bilinmeze olan bu arzu/ilgi, genellikle herhangi bir inanaşa dayandırılarak dini argümanlarla desteklenmeye çalışılmıştır. Kur'an-ı Kerim'de Maide suresinin 90. ayetinde "şeytan işi bir pislik" diye tanımlanarak yasaklanmış olsa da bu işle meşgul olanlar ve bu işe meyledenler, kimi hadisleri kendilerine dayanak olacak şekilde yorumlayarak fal bakma işinden vazgeçmemişlerdir. Hatta gaybı ancak Allah'ın bileceğini ifade eden Kur'an-ı Kerim'i (en-Neml 65) bir fal malzemesi olarak kullanmaktan çekinmemişlerdir. Kur'an'ın yanı sıra peygamberlerin, Ehl-i Beyt mensuplarının, sahabelerin, din büyüklerinin isimleri de fal bakma malzemesi olarak kullanılmıştır. Daha çok peygamber isimlerinden oluşan bir tablodan niyet edilerek bir ismin çekilmesi suretiyle bakılan bu tür falda; genellikle söz konusu ismin hayatı ve bilinen özellikleriyle, fal baktıran kişinin niyeti arasında bir ilişki kurulmuştur. Bu çalışmada, biri Erzurum Kütüphanesi Erzurum Yazmalar koleksiyonunda 498 numarada, diğeri ise Erzurum İl Halk Kütüphanesinde 38326 numarada kayıtlı *Mecmû'a-i Cifr ve Reml* [6b-13b] adlı eser içerisinde yer alan, gelecekte haber verirken din büyüklerinin isimlerinden yararlanan bir fal metni neşredilecek ve bu metin falname literatürü içinde ait olduğu yere konumlandırılacaktır. Böylelikle insanların fala yükledikleri mana/değer bir kez daha gözler önüne serilmiş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Fal, cifr, peygamber falı, Kur'an falı, gizli ilimler.

THE TRADITION OF FORTUNE TELLING IN THE NAME OF THE PROPHET AND RELIGIOUS ELDERS AND AN UNKNOWN WORK WRITTEN ON THIS SUBJECT

Abstract: There are many types of fortune telling that arise as a result of man's interest in the unseen (the unknown) and his desire to reach it. This desire/interest in the unknown has usually been tried to be supported by religious arguments based on any belief. Even though it is forbidden in the Qur'an in Surah al-Ma'ida, verse 90, describing it as "filth of the devil's work", those who are engaged in it and those who are inclined to it have not given up fortune-telling by interpreting certain hadiths in a way that gives them a basis. In fact, they did not hesitate to use the Qur'an (al-Naml 65), which states that only Allah knows the unseen, as a fortune-telling tool. In addition to the Qur'an, the names of prophets, Ahl al-Bayt, Companions and religious elders were also used as fortune-telling material. In this type of fortune telling, which is mostly done by drawing a name with intention from a table of prophet names, a relationship is usually established between the life and known characteristics of the name in question and the intention of the fortune teller. In this study, a fortune-telling text in the *Mecmû'a-i Cifr ve Reml* [6b-13b], one of which is registered in the Erzurum Manuscripts collection of the Erzurum Library, number 498, and the other in the Erzurum Provincial Public Library, number 38326, which makes use of the names of religious elders in foretelling the future, will be published and this text will be positioned where it belongs in the fortune-telling literature. In this way, the meaning/value that people attribute to fortune telling will once again be revealed.

* Prof. Dr. Hitit Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Eski Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, ORCID: 0000-0001-8719-6955, ozersenodeyici@gmail.com.

** Doktorant, Hitit Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Türk İslam Edebiyatı Ana Bilim Dalı, ORCID: 0000-0002-1172-226X, mahammedmusab19@gmail.com.

Keywords: Fortune, cifir, prophet fortune, Quranic fortune, secret sciences.

Başvuru/Submitted: 21 Eylül 2024

Kabul/Accepted: 10 Ekim 2024

Giriş

İnsanların geleceğe ve bilinmeyene duydukları ilgi, her çağda bu ilgiye karşılık verdiğini iddia eden falcılar tarafından sömürülmüştür. Yazma eserler incelendiğinde, bu minvalde yazılan ve gizemli ilimlere ait pek çok metin; eski kültürümüzde de gayba büyük ilgi gösterildiğini kanıtlar niteliktedir. Nitekim farklı usullerde bakılan falları konu alan çok sayıda metin, raflardaki varlığını korumaktadır. Hatta bu metinler “falname” adlı bir türe vücut vermektedir. Falnameler, “fal bakmaya yarayan, mistik folklorun gereği olarak anlaşılması kolay bir dille yazılmış resimli ve resimsiz, tıbbî folklorla ait telkine dayalı kitaplar (Uzun, 1995, 141)” olarak tanımlanabilirler. Fal hususunda kaleme alınan bu gibi eserler, Kur’an falnameleri, kura falnameleri, peygamber isimlerine göre tertip edilen falnameler olmak üzere üç grupta incelenebilir (Uzun, 1995, 141-142). Bu çalışmada, gelecekte haber verirken peygamber isimlerinden yararlanan bir fal metni neşredilecek ve bu metin falname literatürü içinde ait olduğu yere konumlandırılacaktır.

1. Fal ve Falın Tarihçesi

Arapçada fal (fe'l), “çeşitli şeylere bakarak gelecekte olacaklarla ilgili çıkarımlarda bulunmak, gaip haber vermek, uğur ve uğur getiren şeyleri gösteren işaret” anlamlarına gelir. Türkçede fal, “uğur, iyi talih, iyi baht” anlamlarında kullanılmaktadır (Şemseddin Sâmî, 1317, 978). *Kâmûs-ı Osmânî*'de ise fal, “Düşüncesi zayıf ve anlayışı kıt kimsenin, ümit edilen bir şeyi kâhinlik edip öğrenmek amacıyla kitap açmak; kitaba, baklaya bakmak gibi değişik şekillerde kendini gösteren girişimi ve bu girişimin işaret ettiği sonuç” şeklinde tanımlanmıştır (1322, 177).

Fal, yaşanan hayata ve geleceğe dair tahmin ve yorumlardan ibarettir. Bu tahmin ve yorumlarda bulunurken kullanılan araç ve tekniğe nispetle çeşitli fal türleri ortaya çıkmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır: Yıldız falı, el falı, kuş falı, kâğıt falı, iç organlar falı, kum falı, zar falı, kitap falı, ateş falı, su falı, başın şekline göre yapılan fal, kura çekmek suretiyle yapılan fal, çay-kahve falı.

Fal ile ilgili inançların menşei Mezopotamya'da MÖ. 4000 yıllarına kadar uzanmaktadır. Bu ritüel; Mısır, Çin, Babil ve Akadlarda gelişmiş, akabinde Asya ve Akdeniz'e yayılmıştır. O dönemlerde sıklıkla kullanılan fal metodu, kurban edilen hayvanın iç organlarının dizilişinden hareketle çeşitli sonuçlara ulaşmayı gerektiriyordu. Mezopotamya'da Sümerlerle birlikte başlayan söz konusu teknik, MÖ. 2000'de yaygın bir hâl kazanmıştır. Babil'de çocukların dünyaya geldikleri aylara göre fal bakılmış, hayvanların hareketleri/davranışları, rüya ve takvim falı ile astroloji vb. teknikler de kehanet amacıyla kullanılmıştır (Aydın, 1995, 135; Nar, 2014, 511).

Hititler döneminde hem kehanet hem de fal mevcuttu. Kaderlerinin tanrıların elinde olduğuna inanan Hititler, tanrıların taleplerine karşılık vermek ya da muratlarına erebilmek adına fala müracaat etmişlerdir. En çok astroloji türündeki fallar benimsenmiş, güneş ve ayın gösterdiği emareler, bilhassa yöneticiler ve aileleri ile ilgili olarak yorumlanmıştır. Hititlerde fal en çok savaş sahasında işletilmiştir. Ordunun kat edeceği yol, konaklayacağı şehir, taarruz edeceği zaman ve mekân, savaşın zaferle sonuçlanıp sonuçlanmayacağı fal bakılarak tayin edilmiştir. Et falı, kızıl keklik falı, talih falı, kuşların uçuş falı, Hititlerin en çok kullandığı fal türleri olmuştur (Aydın, 1995, 135).

Eski Yunan ve Roma'da ise fal, hayatın her alanına nüfuz etmiş vaziyettedir. Kâhinler gerek kuşların hareketlerini izleme gerek hayvanların iç organlarına bakma gerekse de yıldızlara bakma suretiyle manalar çıkarmaya, yorumlar yapmaya çalışmışlardır. Bunların yanı sıra meteorolojik olaylar (şimşek, gök gürültüsü vb.), içerisine bir maddenin atıldığı suyun yüzeyi ve

aynanın yansıttığı görüntüler de gelecekte haber alma aracı olarak kullanılmıştır (Aydın, 1995, 136).

Fal, Türk toplumunda İslam'ın kabulünden önceki zaman dilimlerinde Şamanizm kültür ve inancıyla özdeşlik arz etmiş, hayvan kemiklerinin yanı sıra ok ve yay aracılığıyla uygulanmıştır. Zamanla yıldız falı, ayna falı, su falı gibi farklı fal çeşitleri de kullanılmaya başlanmıştır (Nar, 2014, 511).

Tarihin her döneminde varlığını sürdüren fal, İslam'daki tüm yasaklamalara rağmen Osmanlı İmparatorluğu'nda da devam etmiştir. Halk arasında, temizlik yaparken, yuva ve iş kurarken uğurlu günü seçmek son derece önemliydi. Bu seçime göre işlerin olumlu ya da olumsuz neticeleneceğine kanaat getirilirdi. Yöneticiler nezdinde de fal, önemli bir konuma sahipti. Kimi padişahlar fal bakmayı yasaklamış olsalar da kimi padişahlar atama yaparken, yeni bir şey bina etmeden, sefere ve tahta çıkmadan önce fal baktırmış, falın sonucuna göre hareket etmişlerdir (Azak, 2020, 2, 65). Hatta bilime büyük önem veren Fatih Sultan Mehmed gibi bir padişah, kendisine özel bir fal kitabı yazdırmıştır (Sezer, 1996, 9).

Osmanlı'da gündelik hayatın her alanında var olan fal, kontrol altında tutularak denetlenmiştir. Bu sayede insanların inançları üzerinden haksız yere gelir elde etme niyetinde olanların engellenmesi amaçlanmıştır. Bunun yanı sıra fal işiyle uğraşanlara ruhsat verilmiş, bu kişiler düzenli olarak denetime tabi tutulmuşlar, herhangi bir şikâyet söz konusu olduğunda, haksız olmaları durumunda çeşitli cezalar verilmiştir (Azak, 2020, 2).

Fal çeşitlerinin üç ana başlıkta sunulmasına ve bunlardan birini "peygamber falı" teşkil etmesine rağmen bu konuda yapılan çalışmaların ve yayımlanan metinlerin diğer başlıkların yanında oldukça az kaldığı dikkati çekmektedir. Daha önce TDV İslam Ansiklopedisi'nde verilen yazma eserler ve çalışmalar dışında Şenödeyici'nin türe ait üç eseri neşrettiği makalesi de bu konuda yapılmış çalışmalara örnek verilebilir (Şenödeyici, 2014, 67-104). Hatice Şirin de bu hususta yazılmış bir eseri neşretmiştir (Şirin, 2005, 71-80). Neşredilen metinlere bakıldığında Peygamber olarak seçilen isimlerin, Kur'an'da anılmış olmasına özen gösterildiği ve peygamberler dışında ehl-i beyt, dört halife, on iki imam ve hatta dört büyük meleğin isimlerine de yer verildiği görülmektedir. Millî Kütüphane Yazmaları Biz-A5179 numarada kayıtlı manzum peygamber falından bir kesit aşağıda gösterilmiştir:

"Kâle Âdem Aleyhi's-selâm
Şimdiden geri sen amân bulasın
Kaygudan geri şâd-mân olasın

Düşmenin ola renc ü zahmette
Çün göre seni nâz u ni'mette (Şenödeyici, 2014, 73)

Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi Milli No 4325 numarada kayıtlı Fâl-i Enbiyâ adlı eserde:

Âdem aleyhi's-selâm şüphe ve teşvîş çekme ki falân işi işleyeyim mi işlemeyeyim mi diye Allah Teâlâ'ya tevekkül eyle, ol niyet ettiğin işi işle ve o gönlündeki tuttuğun murâda şürû eyle ve hayır ile müyesser olur ve gam yemeden halâs bulursun ve dostların cümle şâd olup düşmanların kör olurlar ve her gün muttasıl hürmet ve devlet ve izzet ziyâde olsa gerekdir, şu vechile ki halk sana haset ederler ve cümle işlerin ve murâdun ve maksûdun üzere hâsıl olur be-inâyet-i Allah Teâlâ (Şirin, 2005, 78).

Bu çalışmaya konu olan yazma eserde de Âdem Peygamber'in yukarıdaki örneklere paralel şekilde yorumlandığı görülebilir. Öyleyse eldeki metinlerden hareketle bu tür fallarda niyetlerin sonuçları ve peygamber isimleri arasında bir müştereklik bulunduğu söylenebilir.

Cafer-i Sadık'a nispet edilen bir falnamede ise toplam 60 halife ismini içeren iki dairenden hareketle kura çekildiği ve fala bakıldığı görülmektedir. Örneğin tahsil görmeye ilgili tutulan

niyet neticesinde halifeler dairesine ulaşıldığında buradan çekilen kura, “İlm okumaktan sormuşsun, Abbas’a git de haber versin.” şeklinde bir yargıya ulaşabilmekte; niyet sahibi eserde yer alan Abbas’a izafe şiirine bakarak niyetinin sonucunu öğrenebilmektedir. Abbas başlığı altındaki şiirde ilim tahsili ile ilgili olumlu değerlendirmeler yer almaktadır: “Ey ‘ilm okumak için özü fâl eden civân // Kim okumakta hayr ola mı bilesin ‘ayân // Bil kim sana müyesser olusar nice ‘ulûm // Âsân ediser onu sana Hayy u Müste‘ân” (Kadiroğulları, 2016, 18-19).

İlgili eserde bey adlarından, Türk adlarından, kavim adlarından, kadın adlarından da fal bakıldığı görülmektedir. Esasen, falname türlerini doğrudan “peygamber falı” ana başlığı ile açmak yerine, “isimleri konu alan fallar” suretinde bir başlık açıp peygamber falını bunun alt başlığı olarak değerlendirmek daha uygundur. Nitekim kişinin gelecekteki sevgilisini ya da eşinin ismini tespit etmeye yönelik fallar, özel isimlerin dışında çiçek ya da hayvan adlarıyla bakılan fallar da “isimleri konu alan fallar” başlığı altında değerlendirilebilir. İsmi sahip olduğu harflerden ya da harflerin sayı değerinden hareketle bakılan fallar da ayrı bir alt başlık olarak düşünülebilir. Başka bir örnek olarak Balıkesir İl Halk Kütüphanesi 989/3 numarada kayıtlı falnamede peygamber isimleri ağırlıkta olmakla birlikte erkek isimleri konu edilmiş, kura çekilerek elde edilen sonuçlara göre kişinin gönlündeki muradı açıklığa kavuşturulmuştur. Bu yapılırken her bir isme bir dörtlük tahsis edilmiş ve “bendde geçen özel ismin anlamına, onunla ilgili kurulabilecek telmih ve teşbihlere uygun sözler söylenmeye çalışılmıştır. Bendde Hızır geçiyorsa, âb-ı hayat; Yûsuf varsa, Mısır, zindan, Ya’kup; İsâ ise, nefes; Mahmûd ile Ayaz; Halil geçtiğinde, gülistan, gülhen; Hasan ve Hüseyin ile güzellik, hûb, hüsn, ahsen gibi kelimeler kullanılmaya çalışılmıştır” (Gülhan, 2015, 209). İlgili falnamede “Hasan” ismine ayrılan dörtlük şu şekildedir:

*Hüsn ilinin şâhı sultânı Hasan
Ben kuluna eyle ihsânı Hasan
Senden artık kimseye kul olmazan
Ey güzellik tahtının cânı Hasan (Gülhan, 2015, 214)*

Özel isimler dışında meyve ve çiçek ya da hayvan adlarıyla oluşturulan falnameler de bulunmaktadır. Çiçek isimleriyle oluşturulan “Der-Aksâm-ı Ezhâr” başlıklı fal metninde, çiçeklerden bazılarının, klasik şiirdeki özelliklerine yönelik açıklamalara konu oldukları görülmektedir. Mesela nergis, eski şiirde sevgilinin mahmur bakışına işaret eder. Metinde de bu yönde bir sonuç verdiği görülmektedir.

*Eğer nergis dilerse gönlün ey yâr
Gözü yâdına var ol hasta vü zâr
Ki zîrâ çeşm-i dil-ber etse nîreng
Olur bâğ içre nergis vâlih ü deng (Ersoylu, 2010, 209)*

Bir not olarak, sanal platformda kahve falında bir terim olarak “peygamber falı” adının anıldığını belirtmek gerekir. Buna göre fincan soğuduğu zaman fincanın tabaktan ayrılmaması durumu bu isimle anılır ve tüm dileklerin kabul olacağına işaret sayılır (Büyükokutan, 2012, 104).

2. Çalışmada Neşredilen Müellifi Bilinmeyen Fal Metni

2.1. Muhteva

İncelememize konu olan metin, peygamber ya da sahabe isminin kura ya da parmak basma yoluyla seçilmesinin ardından; çıkan isme uygun bir yorum içermektedir. Seçilen peygamberler, Kur’an’da adı geçen peygamberler olup kronolojik bir sıra ile anılmıştır. Hz. Muhammed’den sonra ise Ehl-i Beyt ve imamlara yer verilmiştir. Bu anlamda peygamber harici seçilen isimler ve gizemli ilimlere duyulan merak, metnin Şia mensubu bir kimse tarafından oluşturulduğunu düşündürmektedir.

Fal metni, seçilen dinî karakterin hayatına uygun düşecek biçimde şekillenmiştir. Örneğin Hz. Hasan bölümünde, fal sahibinin ev içinde bir kimseden ihanet göreceği bildirilmektedir. Yine, sabrın sembolü olan Eyüp Peygamber bölümünde, fal sahibine sabırlı olması tavsiye edilmektedir. Ayrıca kalbinde endişe/hüzün taşıyan birine, Yunus'un (as.) dilinden "Hiç elem çekme; Allah, beni denizde balığın karnındayken nasıl kurtuluşa erdirdiyse seni de bu sıkıntılı hâlden kurtaracaktır." şeklinde tavsiye verilmektedir.

Fal metni yazarının, İslâm'ın bu gibi ilimlere bakış açısını göz ardı ederek kimi zaman yanlış yola sevk ettiği görülmektedir. Örneğin İsmail Peygamber bölümünde fal sahibine, muradına erebilmesi için kendisine engel olan bir kadın hedef gösterilmektedir. Bu telkin, fal sahibinin yok yere bir kadına düşman olmasıyla sonuçlanabilir. Yine İbrahim (as.) bölümünde fal sahibinin bir düşmanı olduğu, bu düşmanın yüzünde de yara izi bulunduğu ve onun üzerine Allah'ın izniyle galip geleceği söylenmektedir. İshak (as.) bölümünde ise uzun boylu mavi gözlü bir kimsenin fal sahibine düşmanlık ettiği, onun şerrinden kurtulmak için de bir dil bağı yazdırması gerektiği fal sahibine bildirilmiştir. Bu gibi söylemler, fal baktıran kişinin falcının işaret ettiği şekle uyan herhangi bir insana karşı şüpheli olmasına sebebiyet verecektir.

Habil (as.) bölümünde fal sahibine, bir kadınla arasında çekişme/anlaşmazlık yaşayacağını ve o kadının kendisine tuzak kurduğunu, yedi gün boyunca sabahları yetmiş defa Ayete'l-Kürsî okuması durumunda bu tuzaktan kurtulabileceği söylenmiştir.

Hud (as.) bölümünde ise fal sahibine, kendisine sihir yapıldığı, tuzak kurulduğu, Ayete'l-Kürsî yazılı bir nesneyi koluna takıp her gece yüz defa Ku'l-e'ûzu (Muavvizeteyn) okuyup uyuduğu takdirde bela ve kazalardan emin olacağı ifade edilmiştir.

Bununla birlikte, kimi bölümlerde falcının niyet sahibini tövbe etme, sadaka verme, hayır yapma gibi davranışlara sevk etmesi; toplumsal fayda olarak nitelenebilir. Ancak yine falcının muhatabını kandırdığı, inandırıcılığı sağlamak için bu tavsiyelerde bulunduğu unutulmamalıdır.

Tutulan niyetler, falcının sözlerinden hareketle tahmin edilebilmektedir. Falcıya giden kişinin genellikle "sefere ya da hacca gitmek, zengin olup olamayacağını öğrenmek, gizli düşmanlarını açığa çıkarmak" gibi konularda niyet tuttuğu görülmektedir.

Bakılan her falın akabinde birkaçı istisna olmak üzere diğer fala geçmeden önce "İlâ ya'lemu'l-ğaybe illa'llâh" ayeti zikredilmiştir. Bu da fala bakan kişinin, söylediklerinin gerçekleşmemesi durumunda kendisine bir sorumluluk yüklenmemesi niyetiyle söylemiş olabileceğini düşündürmektedir.

Eserde yer verilen isimler, fal sonucu, çekilen ismin hayatıyla falın ilgisi ve fal sonucuna göre yapılması gerekenler aşağıda tablo hâlinde verilmiştir:

Fal Tablosu

Peygamber ve Din Büyüğünün Adı	Fal Sonucu	Peygamber ve Din Büyüğünün Hayatıyla İlgisi	Yapılması Gereken
Âdem	Sefer	Hz. Âdem'in dünyaya sürgün edilmesi	80 akçe sadaka verme
Şit	Bir hayır yapma ya da Kâbe seferine çıkma	Şit'in "Hibetullah, Allah'ın başışı" diye nitelendirilmesi, Kâbe'yi çamur ve taş kullanarak inşa etmesi	Sadaka verme, nikâh cemiyeti kurma, mülk satın alma
Habil	Dost suretindeki düşmanların zarar verecek olması	Kabil'in, kardeşi Habil'e düşmanlık beslemesi	Yedi sabah 70 kere Ayete'l-Kürsî okuma, 71 gün sabretme
İdris	Bir hazine bulma ve bu	İdris'in yüce bir makama	İhsan etme, sadaka verme

¹ Neml 65: Allah'tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

PEYGAMBER VE DİN BÜYÜKLERİ ADIYLA FAL BAKMA GELENEĞİ VE BU
KONUDA YAZILMIŞ MÜELLİFİ BİLİNMEYEN BİR ESER - ÖZER ŞENÖDEYİCİ -
MUHAMMED MUSAB TİRYAKİ

	malla büyük bir hayırda bulunma	eriştirilmesi	
Nuh	Bir dosttan armağan gelmesi ve sefere çıkması	Nuh'un (as.) tevekkülü	Sabır ve tevekkül
Lût	Sıkıntıya uğramamak için sefere çıkmama	-	Tevbe etme, sabretme ve kurban kesme
İlyas	Bir niyet için kurban kesme	-	-
Danyal	Bir mala erişme ve sefere çıkma, yakın kimsenin ihaneti	-	Kol bağı taşıma (muska)
Hud	Sihir ve tuzak kurulmuş olunması, işlenen bir günah dolayısıyla büyük bir bela ile karşılaşma	-	Ayete'l-Kürsî'yi kol bağı yapma, her gece 100 kere kul e'ûzu okuma
Uzeyr	İstenilen bir şeye kavuşma, murada erme	-	Niyetten vazgeçmeme
Yunus	Hasretini çektiği kişiye kavuşma	Yunus'un (as.) balık karnında kalması ve kurtuluşa ermesi	Nikâh cemiyeti kurma, sefere çıkmama
Eyyub	Bir musibetin isabet etmesi	Eyyub'un (as.) nice sıkıntıya sabredip kurtuluşa ermesi	Sabır ve şükür
İbrahim	Mübarek bir sefere çıkma, yüzünde yara izi bulunan bir düşmanın varlığı	-	Niyet için gam çekmeme
İsmail	İstenilene erişmeye bir kadının engel olması	İsmail (as.) ve kurban hadisesi, Hacer ve Sare (as.) arasındaki çekişme	Kurban kesme
İshak	Mavi gözlü uzun birinin düşmanlığı	-	Dil bağı yazdırma Sefere çıkmama
Yakup	Sevilen birinden uzak kalma	Yakup'un (as.), oğlu Yusuf'tan ayrı düşmesi	Hâle razı olup tevekkül etme
Yusuf	Dost suretinde bir düşmanın varlığı	Yusuf'un (as.) iftiraya maruz kalması	-
Cercis	Birkaç kişinin zarar verecek olması	Feci bir şekilde öldürülmesi	Bir yere gitme, 7 gün bekleme
Şuayb	Sabrın yardımıyla bir görev teklifinin gelmesi	-	Sabretme, göreve boyun eğme
Musa	Beklenmedik yerden bir malın gelmesi	Beklenmedik şekilde nimetlere erişmesi	Hacca gitme, fakirlere nafaka ve sadaka verme
Harun	Niyet ve muradın günler sonra hasıl olacağı	Allah'tan gelecek emirleri sabırla beklemesi	Sabır
Davud	Heves edilen bir şeyin başkasının olması	-	Hevesi terk etme, tevekkül etme
Süleyman	Bir kadının sihir yapıp talihi bağlamış olması	Süleyman ve Belkis hadisesi	-
Zekeriyya	Sefer	Kâfirlerden kaçması	Tevekkül ve şükür
Yahya	Yakın zamanda birisinin gelecek olması	Yahya'nın Zekeriya Peygamber'e müjdelenmesi	Nikâh ve düğün cemiyeti kurma, sadaka verme

İsa	-	-	-
Salih	Bir kimse ile anlaşmazlık yaşama ve üstün gelme	Kavminin Salih'e meydan okuması	Tevbe etme
Hızır	Sadık bir yoldaşın varlığı	Hızır ile İlyas'ın ya da Musa'nın yolculuğu	Zikir, tevekkül, fakirlere sadaka ve nafaka verme
Lokman	Can sıkıntısı ve yokluk çekme, sonunda huzura kavuşma	-	Günahlardan kaçınıp Allah'a sığınma
Muhammed	Dileklerin ve duaların kabul olması	Son Peygamber olup Allah'ın en sevgili kulu olması	Kıyamete kadar kesilmeyecek olan bir hayırda bulunma
Ali	Allah'ın lütfundan bir büyük fazilet ve devlet	Hz. Peygamber'e yakınlığı	İhsanda bulunma
Hasan	Sağ göğsü üzerinde beni olan bir düşmanın varlığı	Bir yakını tarafından zehirlenmesi	Sabır, 7 gün kimseyle kavga etmeme
Hüseyin	Beklenmedik yerden bir nimete kavuşma	Hz. Peygamber'in torunu olması	Fakirlere nafaka verme
Cafer-i Sadık	Niyetin edilen şeyin güzel olması	-	Sefere çıkma, hayvan satışından uzak durma
İmam Musa	Nikâh	Sürgün ve tutsak hayatı yaşamış olması	Niyetten vazgeçme
İmam Mehdi	Bir makama kavuşma, talihin açılması, halk nezdinde hürmet görme	Gelişinin özlemle beklenmesi	Şükür

2.2. Nüsha Tavsifi

Araştırmalarda eserin iki nüshası tespit edilmiştir. İlki Erzurum İl Halk Kütüphanesinde 25 HK 2138 numarada, diğeri ise Erzurum Kütüphanesi Erzurum Yazmalar koleksiyonunda 498 numarada kayıtlı *Mecmû'a-i Cifr ve Reml* [6b-13b] adlı eser içerisinde. Nüshanın başında iki ayrı damga bulunmaktadır. Birisinde "Erzurum İl Halk Kütüphanesi, demirbaş numarası 38326", diğeri ise "Erzurum Kültür Müdürlüğü, demirbaş numarası 2138" diye belirtilmiştir. Yapılan incelemelerde iki nüshanın birebir aynı olduğu tespit edilmiştir.

Siyah mürekkeple yazılmış 8 varaklık eser, 21 ila 23 satırdan oluşturulmuştur. Eserin ismine rastlanılmamıştır. Metnin etrafı cetvelle çerçevenmemiştir. Varakların bir kısmında renkli (pembe) kâğıt kullanılmıştır. Hemen hemen bütün varaklarda kısmi lekeler oluşmuş, bazı varaklarda ise mürekkep dağılmıştır. Ayrıca varakların alt kısımlardaki satır sonları zarar görmüştür. İstinsah tarihi ve müstensih belli değildir.

3.3. Metnin Kurulmasında Takip Edilen Yol

- Farsça ön ekler, Arapça ek ve edatlar kelimelere getirilirken kısa çizgi ile ayrılarak gösterilmiştir: bî-zan; be-ğâyet; ber-murâd.
- Tekrar gruplarında araya giren ekler kısa çizgi ile ayrılmıştır: gün-be-gün.
- Özel isimlerden sonra gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmamıştır: Hâzret-i Nûhuñ, Yûsufu.
- Arapça ifadelerde düşen "elif" harfleri kesme işaretiyle gösterilmiştir: in-şâ'llâhu.
- Metnin daha kolay anlaşılmasını sağlamak için nokta, virgül gibi noktalama işaretleri kullanılmıştır.

- Metin tamirleri köşeli parantez [] içinde gösterilmiştir.
- Metinde yer alan ayetlerin mealleri, sure ve ayet numaraları dipnotta verilmiştir.
- Arapça ve Farsça kelimelerdeki med harfleri “Ā, ā; Ī, ī; Ū, ū” şeklinde gösterilmiştir.
- Nüshanın sayfa numaraları köşeli parantez [] içerisinde koyu olarak verilmiştir: [6b] [7a].

Transkripsiyon Alfabe Sistemi

ا : a, ā, e, i, ī	ح : ḥ	ش : š	ق : q
ء : ʾ	خ : ḫ	ص : ṣ	ك : k, k, ñ
ب : b	د : d	ض : ḏ, ḏ	گ : g
پ : p	ذ : ḏ	ط : ṭ	ل : l
ت : t	ر : r	ظ : ḏ	م : m
ث : ṯ	ز : z	ع : ʿ	ن : n
ج : c	ژ : j	غ : ğ	و : v, o, ö, u, ü, ū
چ : ç	س : s	ف : f	ه : h, e ی : y, ı, i, ī

TRANSKRİPSİYONLU METİN

[6b]

Fāl-i Hāzret-i Ādem ‘Aleyhisselām

Qālallāhu Te‘ālā ‘aleyhi ve sellem (وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا)¹ ilā āhirihi. Ey fāl şāhibi! Saña muştuluk olsun. Senüñ üzerine sa‘âdet ü hidāyet kapuları açıldı ve ğam u ğuşşadan göñlüñ küşāde oldu. Bütün sekrāna seksen aqçe şadaqa ihsān eyle, tā ki ni‘met-i Dāvūda elüñ yitişe. Devletüñdür. Dīnüñ ve dünyān hayr idüp bir armağan gele. Külli sürür hāsıl idesin. Ey fāl esi! Ādem peygamber niceleri Hāqkuñ maqbūli olup miñnetden hālāş oldısa sen dağı murādına irüp devletüñ ve ni‘metüñ ziyāde ola ve şimdiye qadar nice nice felāket ve zahmet kim çekmişüñ ammā şükr ile gel, tālī‘ üñ nahvetden sa‘âdete irişdi. Bundan şoñra devlet saña yār oldu ve dağı bir kimseye firāq çekersin, yakın vaqtda gelüp saña mülākī ola ve bir yakın sefer görünür, varasuñ, anda çok fa‘ide ve ni‘met bulasuñ. Ammā bir gizlü² vardur halkdan şaқınursuñ, hāşıl olmasını gözlersüñ, in-şā’llāhu te‘ālā kırık bir günden şoñra senüñ murāduñ hāşıl ola. Her ne kim maqşūduñ göñlüñde vardur, irişesüñ in-şā’llāhu te‘ālā (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَا يَعْزُبُ عَن رَّبِّهِ شَيْءٌ) ³

[7a]

Fāl-i Şīt ‘Aleyhisselām

Qālallāhu Te‘ālā (فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ)⁴ Ey fāl şāhibi! Bu fālüñ ğāyetle mübārekdür. Ma‘aş tām?⁵ olsun, hayrludur. Devletüñ ve irādetüñ ve rāhatuñ gün-be-gün ziyāde olup ümīd itmedigin yerden saña māl ü ni‘met ire ve her neye kim şunarsañ murāduñca ola ve bu sene saña mübārek ve qutlu bir yere bir mübārek hayr idesin, yā hod Ka‘be seferiñ kılasuñ. Andan hayrlar hāşıl idesüñ. Şīt ‘aleyhisselām eydür: Ey fāl şāhibi! Beşāret olsun saña kim bu niyyetin hāşıl olur. Gerekdür kim niyete şadaqa ihsān idesüñ. Zīrā kim bu niyyetin ğāyetde hayr u iyüdür ve bu murāduñ ferāgat eyleme. Bu sebebile nice nice kimesnelere ihsān u in‘ām idesüñ ve bir mübārek cem‘iyet kılasuñ. Ol nikāh cem‘iyeti ola ve dağı bir mülk alasuñ. Ol mülküñ kıble tarafında bir künci ola. Ol künci Hāq te‘ālā saña müyesser eyleye, tā ki göñlüñden dilediğüñ bulasuñ ve dağı hayrlu ihsānlar kılasuñ. ‘Aqıbetüñ hayrlar hāşıl ola, in-şā’llāhu te‘ālā (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَا يَعْزُبُ عَن رَّبِّهِ شَيْءٌ) ⁶

Fāl-i Habīl ‘Aleyhisselām

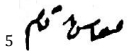
Qālallāhu Te‘ālā (وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنِي آدَمَ بِالْحَقِّ)⁷ Ey fāl şāhibi! Āğāh olasuñ dost sūretde düşmenlerüñ vardur. Hāzer ider anlardan esrārīñi şaқla zīrā saña zarar irişdirmeğe qaşdları vardur, anlar ile oturup tırma, tā kim anlaruñ zararlarından hālāş

¹ Bakara 31: Allah, Ādem’e bütün varlıkların isimlerini öğretti.

²

³ Neml 65: Allah’tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

⁴ Hūd 115: Sabret! Çünkü, Allah iyilik edenlerin mükāfatını zayı etmez.

⁵

⁶ Neml 65: Allah’tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

⁷ Māide 27: (Ey Muhammed!) Onlara, Ādem’in iki oğlunun haberini gerçek olarak oku.

olasuñ ve bu senüñ itdigüñ niyyet bağludur, şimdi hâşıl olmaz, şabr eyle tã kim ta‘li‘ün nuhûsetden sa‘âdete çıka ve murâd u kaşduñ hâşıl ola ve dağı bir ‘avrat ile nizã‘uñ vardur, saña mekr etmişdür, yedi gün şabâh yetmiş kere Âyete’l-Kürsî okuyup kendüne okudasuñ ol mekrden hâlâş olasuñ, andañ üzerine gâlib olasuñ ve Habîl ‘aleyhisselâm eydür: Bu niyyet üzere yetmiş bir gün şabr eyleyesuñ. Andan soñra ümîd idesuñ tã kim murâduñ âsân hâşıl ola. Eger kim yetmiş bir günden ‘acele idesuñ, murâduñ hâşıl olmayup belki nice nice ziyân göresuñ şabr idüp [7b] Allah te‘âlâya tevekkül eyle tã kim murâduñ göñlüñ maṭlûbı üzre hâşıl ola, dağı senüñ nefsuñde bir fesâduñ vardur. Andan tövbe idüp istiḳâmet üzre olasuñ tã kim ḳalbüñde dünyevî ve uḫrevî murâduñ hâşıl ola in-şã’llâhu te‘âlã (لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ)⁸

Fâl-i İdrîs ‘Aleyhisselâm

Ḳālallâhu Te‘âlã (وَإِذْ كُنَّا فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا)⁹ Ey fâl şâhibi! Muştuluk olsun bu fâlüñ be-gâyet mübârek ve ḫayrludur zîrâ İdrîs peygamber fâlıdur. Devlet ü izzet ü rif at bula, hiç ümîd itmedigüñ yerden saña ulu ni‘met yetişe kim niceler senüñ ni‘metüñle hoş geçüp saña du‘âlar ideler ve düşmenlerini Ḥaḳ te‘âlã ḳahr eyleyüp¹⁰ imdi bu niyyetüñ şadlığına şükrâne in‘âm ve iḫsân idesuñ tã kim ‘amele murâduñca hâşıl ola, cemi‘ belâ ve ḳazalardan emîn olasuñ ve dağı ey fâl şâhibi! İdrîs peygamber eydür: Beşâret olsun saña kim bu murâduñ hâşıl olur, ḫayli mâl cem‘ idesuñ. Ol mâl ile bir mülke mâlik olasuñ, anuñla şîḫḫat ve ‘âfiyet üzre geçinesuñ. Belki sen bir gizli mâl bulasuñ, anuñla bir ulu ḫayr idesuñ, tã rûz u ḳıyâmete ḳadar ol ḫayr şâbit u bâkî ḳala ama İdrîs peygamber ‘aleyhisselâm eydür: Bir nesneden içün ziyâde ḡam-nâkseñ hiç ḡam u ḡuşşa çekme, şadaḳa i‘tã eyle tã kim ol nesne âsân şüretle elüñe girüp dünyevî ve uḫrevî murâduñ hâşıl ola, in-şã’llâhu te‘âlã (لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ)¹¹

Fâl-i Nûḫ ‘Aleyhisselâm

Ḳālallâhu Te‘âlã (إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ سَلَامًا عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ)¹² Ey fâl şâhibi! Cãn u dilden Ḥazret-i Nûḫuñ naşîḫatin diñle bir murâd içün ‘acele ile zor ile almaḳ ister iseñ amma elüñe bir manḳır girmeye nã-murâd ḳalasuñ, belki ḳoyun ḳuzudur bu arḳasına yapışdıḡuñ ḳurd ve arslân ola, imdi burada şabr u selâmetdür. Amma şabr idüp Ḥaḳḳa tevekkül iderseñ murâduñ göñlünce olup hâşıl ola ve saña bir dostdan armaḡân gele, ol armaḡân sebebiyle sefer idilmek göründü, ol seferde bir maḫbûb ve ziyâde ḫusn ü ḫüb ḳul veyã veyã câriyeye mâlik olasuñ. [8a] Anuñ içün şad u ḫurrem olup nice devlet u sa‘âdete iresuñ ve hem birüñe râzuñ vardur, gice gündüz anuñçün ḡam çeküp ola mı olmaya mı dirsüñ. Nûḫ peygamber eydür: Hiç ḡam çekmen olmaz

⁸ Neml 65: Allah’tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

⁹ Meryem 56: Kitap’ta İdris’i de an. Şüphesiz o, doğru sözlü bir kimse, bir nebî idi.

¹⁰

¹¹ Neml 65: Allah’tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

¹² Saffât 79-80 : Âlemler içinde Nûḫ’a selâm olsun! İşte Biz iyilik yapanları böyle mükâfatlandırırız.

deyü. İn-şâ'llāhu te'ālā yedi günden sonra ol rāzuñdan bir eser olup andan murāduñ hāşıl olur, in-şā'llāhu te'ālā (لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ)¹³

Fāl-i Lût ' Aleyhisselām

Ḳālallāhu Te'ālā (وَلَوْطًا أَتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا)¹⁴ Ey fāl şāhibi! Āgāh ol bu fāluñda saña Lût peygamber der ki: Bu niyyet üzre küll-i ḥavf çekersüñ tali' üñde muḥkem naḥvet ve ḳalbüñde bir ḳasāvet vardur, ḥazer eyle kendüñde olan ef'āl-i ḳabīḥadan vaz gelüp tövbe idesüñ tā kim gelecek belālardan emīn olasuñ ammā sefer itmeyesüñ, iderseñ küll-i ziyān göresüñ kim başuñ ḳurtarmaḳ için ancak ḳādir olasuñ. Lût peygamber eydür: Ey fāl şāhibi! Bu niyyet üzre birkaç def'a himmet ider ve tembīh idüp hāşıl idemedüñ yā niçin şimdi 'acele idüp olmuşı eyidirsüñ ammā fark üçüncü güne varıncaya ḳadar ḫālī' üñ nuḥūsetden çıkmaz, şabr itmek gerekdür. Andan sonra üzerine baḒlu ḳapular açıla ve ḫālī' üñ şaḒir olsun, bu niyyetüñ hāşıl ola ammā Tañrı ile 'ahd idüp ḳurbān nezr itmişsen var 'ahdüñ yerine getir tā kim her işüñ ḳolay gelüp rahat bulup her murāduñ hāşıl ola (لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ)¹⁵

Fāl-i İlyās ' Aleyhisselām

Ḳālallāhu Te'ālā (وَالْيَاسَ كُلِّ مِنَ الصَّالِحِينَ)¹⁶ Ey fāl şāhibi! Muştuluk olsun saña İlyās peygamber yār olup ve ḳarīn olup mezālīm ḫalāş olasuñ ammā bir niyet için ḳurbān şadaḳa 'ahd itmişseñ elbetde virmesine sa'y ve ihtimām idesüñ tā kim devletüñ ve 'izzetüñ ziyāde olup her murāduñ āsān vechle olup Ḓam u Ḓuşşadan ḫalāş olasuñ, hiçbir nesneye ihtiyāc olmayasuñ, murāduñ hāşıl ola in-şā'llāhu te'ālā.

[8b]

Fāl-i Danyāl ' Aleyhisselām

Ḳālallāhu Te'ālā (وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ)¹⁷ Ey fāl şāhibi! Bu fāluñ Ḓāyetle ḫūb geldi, bu yakın sā'atde bir ni'mete vāşıl olasuñ, ol ni'metden nice nice kimesneler sebīllene ve bir de sefere gidesüñ, ol seferde çok fā'ide görüp girüye tiz gelesüñ, Danyāl peygamber eydür: Ey fāl şāhibi! Bu niyyeti terk eyleme, bundan saña lāzımdur ki pāz u bend taşıyasuñ tā kim anlaruñ şerrinden emīn olasuñ ve bir vāḳı'a görmüşsüñ, ol vāḳı'anuñ ta'biri budur ki bir saña yakın kimsenüñ ḫıyānetliḒi zāhir veyā bıraḒdıḒuñ nesneyi inkār iderler ve bir nesneye endişe idüp olur mu olma mı dirsüñ, yakın vāḳitde ziyādesiyle hāşıl olup ber-murād u nā'il-i merām olursuñ in-şā'llāhu te'ālā (لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ)¹⁸

Fāl-i Hūd ' Aleyhisselām

¹³ Neml 65: Allah'tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

¹⁴ Enbiyâ 74: Biz, Lût'a da bir hikmet ve bir ilim verdik.

¹⁵ Neml 65: Allah'tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

¹⁶ En'âm 85:İlyas'ı doğru yola erdirmiştik. Bunların hepsi salih kimselerden idi.

¹⁷ Yâsîn 48: "Eğer doğru söyleyenlerseniz, bu tehdit ne zaman gelecek?" diyorlar.

¹⁸ Neml 65: Allah'tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

Qālallāhu Te‘ālā (مَا جِئْنَا بِبَيِّنَةٍ قَالُوا يَا هُوْدُ)¹⁹ Ey fāl [sāhibi]! Bu seniñ fāluñ böyle geldi ki saña mekr u sihr itmişlerdür. Anuñçün gönlüñ perişān olup işin gücün rast gelmeyüp sefil-i qalb u serdān olmaqtasuñ. Hūd ‘aleyhisselām eydür: Gerekdür ki Āyete'l-Kürsī pāz u bend idüp her gice yüz kerre Kul e‘ūzu okuyup uyuyasuñ, bu nice belālardan, kazālardan emīn olasuñ ve bir ulu günāh etmişseñ ol günāhdan sanā bir ‘azīm āfet irişmek görünür. Eger tövbe edüp ol günāhdan ferāğat iderseñ belādan dağı emīn olasuñ. Haq te‘ālā işini gücünü hayra tebdil idüp işlāh olasuñ ammā saña bir kimse ulu dirliğe geçirüp sāhib-i ‘uluvv olup toğruluk zuhūra getirüp bir hıdmet buyurup ol hıdmetün istikāmet zuhūra gele, ol kimse seni sāhib-i ‘uluvv ide gün-be-gün devletün ve ‘izzetün [9a] arğa her ne murāduñ var ise hāşıl ola. (لَا يَعْلمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللهُ)²⁰

Fāl-i ‘Uzeyr ‘Aleyhisselām

Qālallāhu Te‘ālā (وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ)²¹ Ey fāl sāhibi! Bu fāluñ gāyet mübārekdür. Bu niyyetün üzre saña cum‘a günü bir ‘azīm sevinmek vardur, belki murādına iresün. ‘Uzeyr peygamber ‘aleyhisselām eydür: Ey fāl sāhibi! Çokdan berü bir niyyetün var, ola mı olmaya mı dirsün. Bu i‘tikāddan ferāğat gelmeye, Haq te‘ālā kādirdür ki senün olmaz didiğün murādı tarafetü'l-‘aynda huşūle getirüp senün haberün olmaya, murāduñ hāşıl ola in-şā’llāhu te‘ālā.

Fāl-i Yūnus ‘Aleyhisselām

Qālallāhu Te‘ālā (وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ)²² Ey fāl sāhibi! Nice zamāndur iştiyāk u firāk çekdigün ve cān u dilden muhabbet itdigiñ senünle mülākāt olup ve vişāliyle müşerref olasuñ, düşmenlerün vardur, sanā zarar u kaşd iderler ammā Haq te‘ālānuñ ‘ināyetiyle bir kılına zarar idemeyüp hased ile maqhūr olalar. Yūnus ‘aleyhisselām eydür: Ey fāl sāhibi! Senün qalbünde bir ‘azīm garaż vardur, leyl u nehār elem u gām u guşsa çekersün, hiç elem üzre olma ki ben baħr içinde semek qarından nice necāt buldum ise o gibi Haq te‘ālā seni ol guşşadan halāş eyleye. Zīrā saña güç olan iş Haq te‘ālāya āsāndur ve ejderhā elünde qarınca gibi ola tāli‘ün qutlu ve sa‘ādetlü olup bir ulu cem‘iyyet idesün. Ol cem‘iyyet nikāh cem‘iyyeti ola, ol nikāh mübārek ola ammā seferden hāzer eylesün. Zīrā yigirmi gün geçmeyince giderseñ zarar çekersün, in-şā’llāhu te‘ālā (لَا يَعْلمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللهُ)²³

Fāl-i Eyyūb ‘Aleyhisselām

[9b]

Qālallāhu Te‘ālā (وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ)²⁴ Ey fāl sāhibi! Saña Haq te‘ālā tarafından bir muşibet vire velākin ol senün günāhuñdan degüldür. Belki Haq te‘ālānuñ maqbūl ve

¹⁹ Hūd 53: Dediler ki: “Ey Hūd! Sen bize açık bir mucize getirmedin.

²⁰ Neml 65: Allah’tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

²¹ Tevbe 30: Yahudiler, “Üzeyr, Allah’ın oğludur” dediler.

²² Enbiyâ 87: Zünnün’u da hatırla. Hani öfkelenerek (halkından ayrılıp) gitmişti de kendisini asla sıkıştırmayacağımızı sanmıştı.

²³ Neml 65: Allah’tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

²⁴ Enbiyâ 83: Eyyūb’u da hatırla. Hani o Rabbine, “Şüphesiz ki ben derde uğradım, sen ise merhametlilerin en merhametlisisin” diye niyaz etmişti.

mu‘teber kulu olduğun içündür. Şanma kim red olduğundan degüldür. Nitekim Eyyüb peygamber eydür: Ey fāl şāhibi! Yedi sene belāya mubtelā olup ve yetmiş biñ kırt ve vücūduna girüp çıkarlardı. Bunca belāya şabr ile Hāḫka şükr idüp ‘acılık itmediyçün ve ol belālardan hālāş olup ulu sa‘ādete irişdi. İmdi sen daḫı nice belālara şabr idüp Hāḫ te‘ālāya şükr eylesesün. Hāḫ te‘ālā Eyyüb peygambere virdiği sa‘ādeti saña daḫı müyesser eyleye, iki cihānda senün, maḫbül kıl olup cemī‘ belālardan ve ḫazālardan emīn olup maḫşūduña iresün.

Fāl-i İbrāhīm ‘Aleyhisselām

Ḳālallāhu Te‘ālā (وَإِذْ كُنَّا فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ) ²⁵ Ey fāl şāhibi! İbrāhīm peygamber ‘aleyhisselām eydür: Bu niyyetün çün ğam çekme, işün gücün ve kār u kesbün ziyāde olup toprağa yapışursañ altun ola ve sefer iderseñ ğāyet mübārek ola ve Hāḫ te‘ālā bir ulu kimesneden saña bir ni‘met irişdire, nice kimseneler ol ni‘metden ğanı olalar ve bir kimesne saña düşmāndur ammā yüzünde bir zaḫm nişānı vardır. Anuñ üzerine ğālib olasuñ, in-şā’llāhu te‘ālā (لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ) ²⁶

Fāl-i İsmā‘īl ‘Aleyhisselām

Ḳālallāhu Te‘ālā (وَإِذْ كُنَّا فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ) ²⁷ Ey fāl şāhibi! Diñle bu fāluñ aḫkāmin kim sen nice zamāndır ki bir murāda irmege ḫaleb idersün ammā arada bir ‘avrat māni‘dür. Bu murād üzre ḫurbān [idersün]. Nitekim İsmā‘īl peygambere semādan ḫurbān inüp ol belādan emīn olup girü şihḫat üzre selāmetle ta‘likātına vāşıl oldu, ancılayuñ sen daḫı maḫlūbuña irüp huzur-ı ḫalb ve şafā-i ḫāḫır ile maḫşūduñ ḫāşıl ola in-şā’llāhu te‘ālā.

[10a]

Fāl-i İshāḫ ‘Aleyhisselām

Ḳālallāhu Te‘ālā (رَأَى اسْحَقَ يَعْقُوبَ وَمِنْ وَ) ²⁸ Ey fāl şāhibi! Bu niyyete bir nice gün şabr iderseñ hūbdur ve illā kim ‘acele iderseñ elüne girerse de fā’ide görmeyesün ve sefer iderseñ külli ziyān çekersün. Belki seferden gelmeye çok eylesesün ve ammā bir uzun boylu mā’ī gözlü kimesne saña düşmānlık ider, zarar idüp bir dil bağı yazdırup getüresün tā kim ol düşmānlık şerrinden emīn olasuñ. İshāḫ peygamber eydür: Fāl şāhibi! Her ne murāduñ var ise ḫāşıl ola in-şā’llāhu te‘ālā (لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ) ²⁹

Fāl-i Ya‘kūb ‘Aleyhisselām

Ḳālallāhu Te‘ālā (وَوَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمَ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمْ الدِّينَ) ³⁰ Ey fāl şāhibi! Ta‘accub-i ğuşşada ve ğamda ḫalmışsuñ ve bir zamān kim şöḫbe[t] itdigün

²⁵ Meryem 41: Kitap’ta İbrahim’i de an.

²⁶ Neml 65: Allah’tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

²⁷ Meryem 54: Kitap’ta İsmail’i de an.

²⁸ Hūd 71: ...İshak’ın arkasından da Yakub’u.

²⁹ Neml 65: Allah’tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

³⁰ Bakara 132: İbrahim, bunu kendi oğullarına da vasiyet etti, Yakub da öyle: “Oğullarım! Allah, sizin için bu dini (İslām’ı) seçti.

kimesneden cüdâ düşmüşsün veyâ bir³¹ esbâbını zâyi^c itmişsün, ol sebebden gâmda ve gıuşşada qalmışsün. İmdi Ya^c kûb eydür: Ey gâam-nâk! Bu belâlarla helâk olma, belki bu qazaya rızâ virüp Hâkka tevekkül olasuñ tâ kim ben Yûsufu ni'düp bulduğum gibi dağı yitirdiğün eşyâyı bulup maqşuduñ hâşıl ola.

Fâl-i Yûsuf 'Aleyhisselâm

İdî قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ (رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ)³² Ey fâl şâhibi! Diñle bu niyyetün gâyetle şadân u handândur ki bu niyyetün hâşıl olmışdur, bilki derdüni ...³³ senün dost şüretinde bir düşmânün vardur, qahr ola, devlet saña yüz tuta ve sa'âdet bâkî ola, süvâr olup menzil-i maqşuduña iresün, Yûsuf peygamber gibi nice zamân hasta [10b] ve bühtânda qalmışsün ammâ âhirün hayr olup Hâk te^c âlâ seni ol çilleden qurtarup cemî^c murâduñ hâşıl ola.

Fâl-i Cercîs 'Aleyhisselâm

İdî قَالَ اللَّهُ تَعَالَى (فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ)³⁴ Ey fâl şâhibi! Bu fâluñda saña havf vardur, zirâ birkaç kimesneler saña qaşd idüp bir belâ irişdirmek isterler ammâ Allâh te^c âlâ seni anlarun şerrinden şaklaya ve Cercîs 'Aleyhimusselâm eydür: Bu fâl ile bir yere hareket idesün, bilki anda eylesenün ol ecilden hıfz eylesenün ammâ murâduñ için bir devletlige varmaq isterseñ andañ yedi gün geçmeyince varmayasuñ, varırsañ sözüñ revâ olmaya ammâ soñra varırsañ murâduñ hâşıl ola bi-izni'llâhi te^c âlâ (لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ)³⁵

Fâl-i Şu^c ayb 'Aleyhisselâm

İdî قَالَ اللَّهُ تَعَالَى (قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا)³⁶ Ey fâl şâhibi! Bu fâluñ eyü faldur velâkin bu niyyete şabr eyle zirâ bu huşuşda şabr hayrdur. Hâk te^c âlâ şabırlı kullarını sever, bu mağalde şabr iderseñ murâda ve devlete irersün. Ve hem şabruñ mu'âvenetiyle bir hidmet teklîf olunur, ol hidmete inqiyâd idesün kim devlete bādî ve bā^c iş olup behre-mend u ber-murâd olursun ve nice kimesnelerden ...³⁷ olasuñ, in-şâ'llâhu te^c âlâ (لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ)³⁸

Fâl-i Mûsâ 'Aleyhisselâm

31 سوكاهو وزيلو

32 Yûsuf 4: Bir gün Yûsuf, babasına demişti ki: "Babacığım! Ben rüyamda on bir yıldızla güneşi ve ayı gördüm; onları bana secde ederken gördüm."

33 رواه

34 Nisâ 77: "...Sonra onlara savaş farz kılınca..." Müellif, "ketebnâ 'aleyhimu'l-kıtâl" diye yazmıştır. Ayetlerde böyle bir ibare bulunmamaktadır.

35 Neml 65: Allah'tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

36 Hûd 91: Dediler ki: "Ey Şuayb! Dediklerinin çoğunu anlamıyoruz.

37 شفع

38 Neml 65: Allah'tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

Qālallāhu Te‘ālā (وَفِي مُوسَىٰ إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ)³⁹ Ey fāl şāhibi! Beşaret olsun, Haq te‘ālā senün üzerine zehiy ‘izzet ve zihî devlet kapuların fetḥ idüp sa‘adet saña yār oldı, niyyet itdigün murād āsān vechile ḥāşıl olup bir ümîd etmedigün yerden ziyādesiyle eline māl gire, anuñla ḥacca teveccüh idesün ve ravza-i Muhammed’e yüz süresün ammā bu devlet mübārekligiçün fuqarālara nafaqa ve şadaqa i‘tā idesün tā kim gün-be-gün rif‘atun [11a] ve ‘izzetün arḥa, Mūsā peygamber eydür: Her ne kim iderseñ murāduñ ve maqşūduñ ḥāşıl ola in-şā’llāhu te‘ālā.

Fāl-i Hārūn ‘Aleyhisselām

Qālallāhu Te‘ālā (قَالَ يَا هَرُونَ مَا مَنَعَكَ)⁴⁰ Ey fāl şāhibi! Hārūn peygamber eydür: Murāduñ ve niyyetün gāyetde mübārekdür ammā şimdiki hālde ḥāşıl olmaz tā bir nice eyyām soñra ṭulū‘-i şems mişālî ṭālî‘ün nuḥūsetden çıqur murāduñ ḥāşıl olmasıçün sefere birkaç cān bile ola ve arduñca gıybetün idenlerün boyunlarına pazuvendlerine kemend urup olalar ammā şabr itmezseñ küllühüm nedāmet çekesün, şabr ile dünyevî ve uḥrevî murāduñ ola in-şā’llāhu te‘ālā (لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ)⁴¹

Fāl-i Dāvūd ‘Aleyhimüsselām

Qālallāhu Te‘ālā (يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً)⁴² Ey fāl şāhibi! Sen bir arzū heves iderseñ illā ol heves itdigün şey ḡayrı kimesnenindir sen durmayup anı isterseñ bu lāyık u maqbūl degüldür. Bu niyyetden vazgel kim zirā⁴³ ammā fariğ olup Haqqa tevekkül olursañ gönlüne kemlik gelmez ise devlet u [sa‘adet] irişüp cemî‘ murāduñ ḥāşıl ola in-şā’llāhu te‘ālā (لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ)⁴⁴

Fāl-i Süleymān ‘Aleyhisselām

Qālallāhu Te‘ālā (يَا سُلَيْمَانُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً)⁴⁵ Ey fāl şāhibi! Saña bir mekkāre ‘avrat siḥr idüp senün ṭālî‘ün baḡlu olmışdur ve elün altında olan eger kuluñ ve eger qaravaşuñdur ve ḡayrı ḥidmetkaruñdur. Senün ḥidmetünden yüz çevirüp qarār iderler. Nitekim Süleymān peygamberün mührini ve maḥlūkātı sirḡat idüp cümle maḥlūkāt emrinden yüz çevirdiler. Tā Ḥudā lüṭfundan ‘ināyet idüp bu siḥr u mekrinden necāta iresün ve üzerine rızq kapuları küşād olup cümle maqşūdātuñ ḥāşıl ola, devletün bāḡi ve mü‘ebbed ola.

[11b]

Fāl-i Zekeriyā ‘Aleyhisselām

Qālallāhu Te‘ālā (وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ)⁴⁶ Ey fāl şāhibi! Āḡāh ol ki niyyetün ḡayrdur ve gāyet mübārekdür ammā çok belā u meşakkat çekmedesün,

³⁹ Zāriyāt 38: Mūsā kıssasında da ibret vardır. Hani biz onu açık bir delil ile Firavun’a göndermiştik. (Müellif, ayetin son kısmında sehven Tâ-Hâ suresinin 24 ve 43. ayetlerindeki tağā ifadesini kullanmıştır.)

⁴⁰ Tâ-Hâ 92: Ey Hārūn! Sapıklarını gördüğün zaman bana uymana ne engel oldu?

⁴¹ Neml 65: Allah’tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

⁴² Sâd 26: “Ey Dāvūd! Gerçekten biz seni yeryüzünde halife yaptık.

⁴³ مَفْرُوقٌ رَّابِعٌ

⁴⁴ Neml 65: Allah’tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

⁴⁵ Enbiyâ 79: Biz hüküm vermeyi Süleyman’a kavrattığımız. Zaten her birine hükümler ve ilim vermiştik.

⁴⁶ En’âm 85: Zekeriyâ’yı, Yahya’yı, İsa’yı, İlyas’ı doğru yola erdirmiştik. Bunların hepsi salih kimselerden idi.

şimden sonra Hudâ'ya tevekkül olup şükr ile t̄ali' üñ sa'âdetde olup ...⁴⁷ küşâde ve h̄allüñ vaqt-ı şafâda olup kâr u kesbüñ küşâd olmayup ve sefer dağı vardır, oğuma zinhâr yigirmi gün gice andan gidesüñ ki girü selâmetle gelesüñ. Zekeriyâ peygamber eydür: Ey fâl şâhibi! Cemî' murâduñ Hudâda teyessürdür in-şâ'llâhu te'âlâ (لَا يَعْلَمُ إِلَّا اللَّهُ الْعَيْبُ إِلَّا اللَّهُ)⁴⁸

Fâl-i Yahyâ 'Aleyhisselâm

Qalallâhu Te'âlâ (يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ)⁴⁹ Ey fâl şâhibi! Beşâret saña gâ'ibde olan kimesne 'ahd-i qarîb gelmek üzeredür. Anuñ gelmesiyle bir cem'iyet kılasuñ, nikâh ve düğün huşuşi ola, gönlünde bir niyyetüñ ve aña irmege külli himmetüñ vardır, mübârekdür, cum'a günü bu niyyetden saña bir hayr gele, ol hayrdan yedi gün sonra murâduñ üzere maqşûduñ hâşıl ola, şadağa i'tâ idesüñ. Yahyâ peygamber 'aleyhisselâm eydür: Cümle murâduñ hâşıl ola in-şâ'llâhu te'âlâ (لَا يَعْلَمُ الْعَيْبُ إِلَّا اللَّهُ)⁵⁰

Fâl-i 'İsâ 'Aleyhisselâm

Qalallâhu Te'âlâ (ذَلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ)⁵¹ Ey fâl şâhibi! Muştuluk olsun, 'ayş u 'işret surûr-i vuşlat ber-şafâ vu zevkle 'ömrüne cân u dirlik küşâde ve niyyetüñ⁵² şihhat üzere ...⁵³ her dem şafâ⁵⁴

[12a]

Fâl-i Şâlih 'Aleyhisselâm

Qalallâhu Te'âlâ (قَالُوا يَا صَالِحُ فَمَاذَا كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا أَتَنْهَانَا)⁵⁵ Ey fâl şâhibi! Ta'accub-ı kalb ve fesâdetüñ ve kâr u kesbüñ küşâde olup t̄ali' üñ nuhüsetdedür kim ...⁵⁶ bu hâle ne sebep olmuştur fikr-i firâset idüp ya ma'kül fi'lüñle tövbe ü nedâmet idesüñ. Zirâ kim fâluñ Şâlih peygamberüñdür. Şalâhiyet üzere ...⁵⁷ işâret ve dağı bir kimesne ile da'vâ vü nizâ' uñ var, kırk gün gice andan da'vâya ...⁵⁸ eyle tâ kim ...⁵⁹ üstün olup da'vân şâbit ola in-şâ'llâhu te'âlâ (لَا يَعْلَمُ الْعَيْبُ إِلَّا اللَّهُ)⁶⁰

Fâl-i Hızır 'Aleyhisselâm

السبب

47

48 Neml 65: Allah'tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

49 Meryem 12: "Ey Yahya, kitaba sınıksı sarıl" dedik.

50 Neml 65: Allah'tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

51 Meryem 34: Hakkında şüpheye düştükleri hak söze göre Meryem oğlu İsa işte budur.

52 İki kere yazılmıştır.

علمه ور

53

54 Eksiktir.

55 Hüd 62: Dediler ki: "Ey Sâlih! Sen bundan önce aramızda kendinden iyi şeyler beklenen biriydin. Şimdi babalarımızın taptığı şeylere tapmaktan bizi engellemeye mi kalkışıyorsun?..."

مدد

56

انضم

57

مبارت

58

نرك

59

60 Neml 65: Allah'tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

Qālallāhu Te‘ālā (وَعَلَّمَنَا مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا)⁶¹ Ey fāl şāhibi! Ne ğam yersün ve ne elem çekersün, Hızır peygamber gibi yār-ı şādık saña refik olup nice nice kerih belâlardan seni halâş kılp cümlesinden kırtulmuşsun, şafaya şükürle her⁶² zıkr idüp Hâkka tevekkül eyle, tâ kim cemî‘ şer hayra tebdil olup ‘ömür dâ’im şafâ ile geçiresün ammâ gâh gâh fuqarâya şadaqa ve nafaqa viresün, murâduñ hâşıl olup dünyevî uhrevî ...⁶³ kabûl ola in-şâ’llāhu te‘ālā (لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ)⁶⁴

Fâl-i Lokmân ‘Aleyhisselâm

Qālallāhu Te‘ālā (لِلَّهِ وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ)⁶⁵ Ey fāl şāhibi! Nice zamandır ki haste-hâl şikeste-bâl dâ’imâ muzayağada muqarrebü’l-hâlsün. Lokmân eydür: Ey fāl şāhibi! Bu⁶⁶ ‘ilâcı tövbe-yi âb ile izâle-i fikr-i fâside idesün , qorqu vardur ki hareket-i su‘ûd ve âsüdeye bidâ eyle,⁶⁷ görünür, tedârik-i ‘akliyye budur ki cümle günâhdan ictinâb idüp Cenâb-ı Hudâ’ya ilticâ idesün, tâ kim murâduñ hâşıl ola in-şâ’llāhu te‘ālā (لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ)⁶⁸

[12b]

Fâl-i Muhammed ‘Aleyhisselâm

Qālallāhu Te‘ālā (مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ)⁶⁹ Ey fāl şāhibi! Hâzret-i Muhammed ‘aleyhisselâm buyurur ki ümîd iden ferh olsun, saña kim bu murâduñ huzûr-ı Hâkda kabûl ve maqşûduñ Cenâb-ı izzette maqbûldür, ‘azîm sa‘âdete qarîn ve bir Ka‘be mişâli maqâmında mütemekkin olup bir hayr kılaşuñ kim tâ rûz-ı kıyâmete kadar hayruñ ve şevâbuñ kesilmeyüp gün-be-gün ancılayın dünyâda dahı çok yaşayup vücûduñ hayrıla yâd ve rûhuñ şâd olup iki cihânda murâduñ hâşıl ola in-şâ’llāhu te‘ālā (لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ)⁷⁰

Fâl-i Emîrû’l-Mu‘minîn Hâzret-i ‘Alî

Ey fāl şāhibi! Bu niyyet zihi ‘izzet saña ve bu fâluñdan beşâret budur ki Hâk te‘ālâ Hâzretleri kereminden saña bir ulu fazîlet ve bir ‘azîm devlet müyesser ide kim göl gibi eyülük ve nâm-ı pāk ile ‘âleme pertev şalup huzûruna yüz sürmege bu nice millet gele, Hâzret-i ‘Alî hıfz ile menba‘-ı mürüvvet ve ma‘den-i fütüvvet olup hâş u ‘âma in‘âm u ihsân yitesün ve her hâcetüñ dünyevî ve uhrevî huşûle gelüp sırr-ı vilâyete irişe in-şâ’llāhu te‘ālâ.

⁶¹ Kehf 65: ...Kendisine tarafımızdan bir ilim öğretmiştik.

⁶² كَارِكًا نَفْسِي

⁶³ جَمْرًا

⁶⁴ Neml 65: Allah’tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

⁶⁵ Lokmân 12: Andolsun, biz Lokmân’a “Allah’a şükret” diye hikmet verdik.

⁶⁶ لَيْسَ بِكَ

⁶⁷ مِرَالِك

⁶⁸ Neml 65: Allah’tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

⁶⁹ Fetih 29: Muhammed, Allah’ın Resûlüdür....

⁷⁰ Neml 65: Allah’tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

Fâl-i İmâm Hâsan Rağıya'llâhu Te'âlâ 'Anhu

Qālallâhu Te'âlâ (قَالَ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسَيْنَيْنِ)⁷¹ Ey fâl şâhibi! Senüñ bu niyyetüñ düşmānuñ ğalebesi var, şabr eyle tâ yedi güne kadar kimesne ile ceng u cidâl idüp belâya giriftâr olmayasuñ, zîrâ kim senüñ tâli'üñ nu[h]üset vardır ve kendü evün içinde başıña kaşd iderler, kimesne var, sağ memesi üzerinde beñi vardır, andan muhkem havf it, üre[k] bağı yazdırup getüresüñ tâ kim anlaruñ şerrinden emîn olasuñ in-şâ'llâhu te'âlâ (لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ)⁷²

[13a]

Fâl-i İmâm Huseyn Rağıya'llâhu 'Anhu

Ey fâl şâhibi! Bu niyyete ğam çekme, saña yüz dutdı, fetḥ-i futūḥ kapuları açıldı, ümîd itmedigüñ maḥalden saña bir ni' met irişe kim nice fuḳarâ daḥı ol ni' metden nafaḳa irüp anuñla bir ḥayr eylesüñ yâḥūd teveccüh idesüñ, âḥirüñ ve 'âḳıbetüñ ḥayrile zıkr oluna zîrâ âr[z]ü⁷³ itdigüñ murâduña bî-zan iresüñ, cemî' murâduñ ḥâşıl ve maḳşûduña vâşıl olasuñ in-şâ'llâhu te'âlâ (لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ)⁷⁴

Fâl-i İmâm Ca'fer-i Şâdık

Ey fâl şâhibi! Bu niyyetüñ ğâyetle ḥübdur, hîç olur mı olmaz mı demeyesüñ, İmâm Ca'fer-i Şâdık eydür: Bu niyyetüñ bundan için ise Ḥaḳ te'âlâ sebeb-i ḥalk ile ḥasta ise şıḥḥat bula,⁷⁵ ise ferâğat ola ve eger seferde kimesnesi var ise selâmet üzere gele ve hem niyyet şâhibi bir mübârek sefer kıla, seferde dört ayaklu ḥayvānuñ bey' inden ictinâb ide, cemî' maḳşûdı ḥâşıl ola, devlet saña yüz duta in-şâ'llâhu te'âlâ (لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ)⁷⁶

Fâl-i İmâm Mūsâ

Ey fâl şâhibi! Bu niyyetde saña tenbîh var, bu niyyetden ferâğat it zîrâ bu senüñ elüñe girmez ve ikdâm ile daḥı getürmezseñ aşlâ zerre kadar fâ'ide görmeyüp nice ziyân çekersüñ ammâ bir 'amel-i nuḥüsetden saña bir eylik irişe, anuñla bir zamân bir mekânda berâber mütemekkin olasuñ ve daḥı Mūsâ Kazım 'Aleyhisselâm eydür: Bu niyyet şâhibine nikâḥ görünür, ğâyetle mübârekdür, cemî' maḳşûdı ḥâşıl ola in-şâ'llâhu te'âlâ

Fâl-i İmâm Mehdî

Ey fâl şâhibi! Bu niyyetüñ ve tâli'üñ güneşin bulūğundan çıkmasın gibi çıkmışdur ve devletüñ artmağa rahmet saçılmışdur ve maḳşûd ğülistânında ğüller açılmışdur, şükr kılm kim şimdınsoñra sa'âdetüñ ve devletüñ zühür idince kimesneler ḥâlişen muḥlisen kapuñda [13b] istiḳametle bende-i efkendeniz olup ḥidmetüñe cân u 'azizlerini fedâ

⁷¹ Tevbe 52: De ki: "Bizim için siz, (şehitlik veya zafer olmak üzere) ancak iki güzellikten birini bekleyebilirsiniz.

⁷² Neml 65: Allah'tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

⁷³ زيارتي

⁷⁴ Neml 65: Allah'tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

⁷⁵ موبائس

⁷⁶ Neml 65: Allah'tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

kıllalar, cümle halk içinde hürmet u ‘izzet bulasuñ in-şā’llāhu te‘ālā (إِلَّا لَا يَعْلَمُ الْغَيْبُ) (الله)⁷⁷

Temmetu’t-temām oldu.

Sonuç

Bu çalışmada, biri Erzurum İl Halk Kütüphanesinde 38326 numarada, diğeri ise Erzurum Kütüphanesi Erzurum Yazmalar koleksiyonunda 498 numarada kayıtlı *Mecmû’a-i Cifr ve Reml* [6b-13b] adlı eser içerisinde yer alan, gelecekte haber verirken din büyüklerinin isimlerinden yararlanan bir fal metni neşredilmiştir. Metin, peygamber ya da din büyüğünün isminin kura ya da parmak basma yoluyla seçilmesinin ardından; çıkan isme uygun bir yorum içermektedir. Seçilen peygamberler, Kur’an’da adı geçen peygamberler olup kronolojik bir sırayla anılmıştır. Hz. Muhammed’den sonra ise Ehl-i Beyt ve imamlara yer verilmiştir.

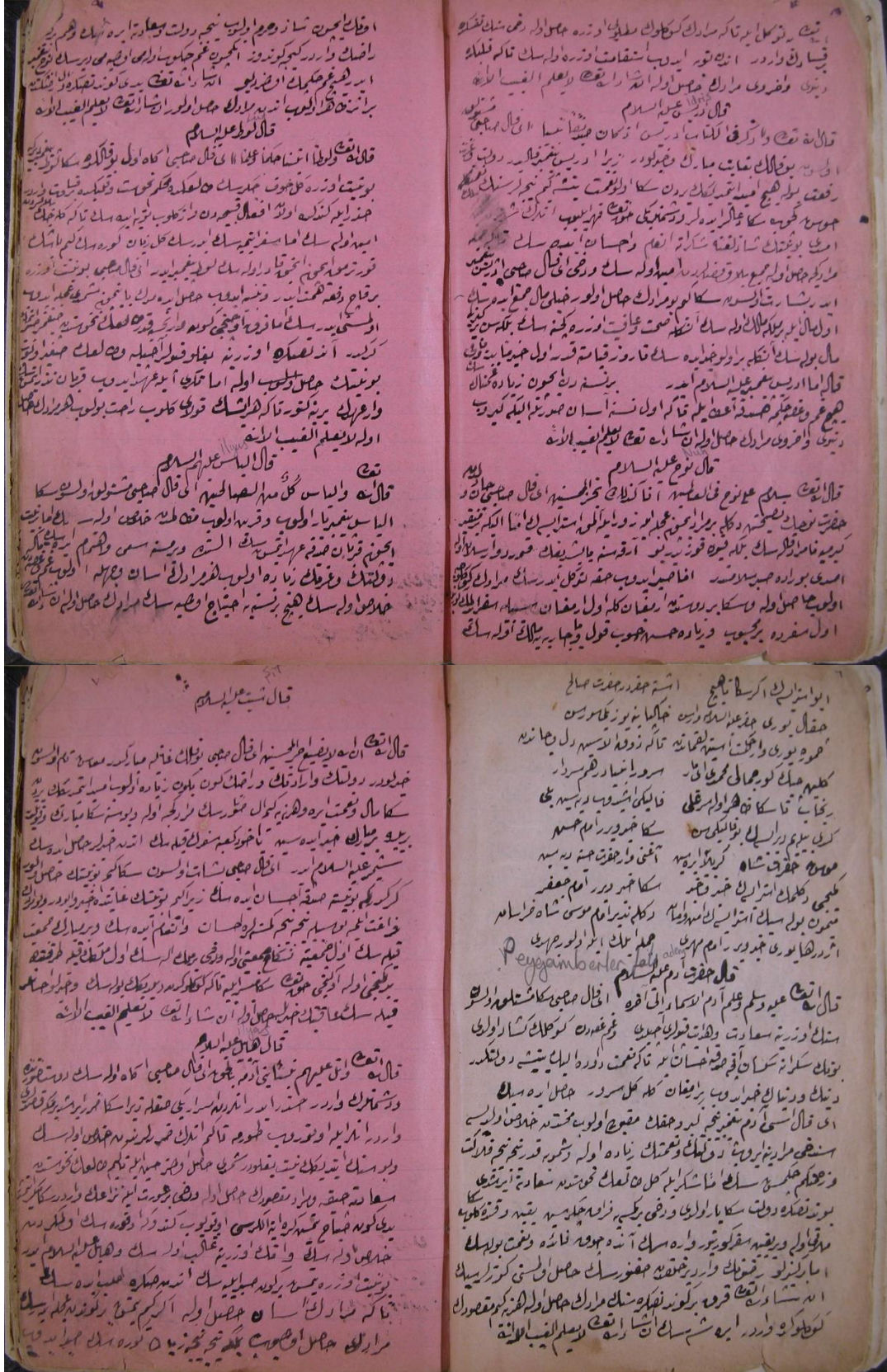
Fal metni, seçilen ismin hayatına uygun düşecek biçimde şekillenmiştir. Örneğin Hz. Hasan bölümünde, fal sahibinin ev içinde bir kimseden ihanet göreceği bildirilmiştir. Yine sabrın sembolü olan Eyüp Peygamber bölümünde, fal sahibine sabırlı olması tavsiye edilmiştir. Ayrıca kalbinde endişe taşıyan birine, Yunus’un (as.) dilinden “Hiç elem çekme; Allah, beni denizde balığın karnındayken nasıl kurtuluşa erdirdiyse seni de bu sıkıntılı hâlden kurtaracaktır.” şeklinde tavsiye verilmiştir.

Bakılan her falın akabinde –birkaçı istisna olmak üzere– diğer fala geçmeden önce *lā ya‘lemu’l-ğaybe illa’llāh* (Allah’tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez) ayeti zikredilmiştir. Bu da fala bakan kişinin, söylediklerinin gerçekleşmemesi durumunda kendisine bir sorumluluk yüklenmemesi niyetiyle bu ifadeyi söylemiş olabileceğini düşündürmektedir.

Yapılan incelemelerde eserin müellifi ve müstensihi tespit edilememiştir. Ancak peygamber harici seçilen isimler ve gizemli ilimlere duyulan merak, metnin Şia mensubu bir kimse tarafından oluşturulduğunu düşündürmektedir.

⁷⁷ Neml 65: Allah’tan başka göklerde olsun yerde olsun hiç kimse gaybı bilemez.

Örnek Sayfalar

Kaynaklar

- Aydın, Mehmet. "Fal". *TDV İslam Ansiklopedisi*, 12: 134-138. Ankara TDV Yayınları, 1995.
- Azak, Yağmur. *Osmanlı Devleti'nde Fal ve Büyü*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, 2020.
- Büyükokutan, Aslı. "Muğla'daki Kahve Falına Bakma Geleneği Üzerine Bir Değerlendirme". *Folklor / Edebiyat* 71 (2012): 97-112.
- Ersoylu, Halil. "Fal, Fal-nâme ve Bir Çiçek Falı: "Der-Aksâm-ı Ezhâr". *Journal of Turkology* 20 (2010): 195-254.
- Gülhan, Abdülkerim. "Türk Kültüründe Fal ve İsimlerle İlgili Bir Manzum Falname Örneği". *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 15 (2015): 195-222.
- Kadiroğulları, Umut. Fal-nâme-i Ca'fer Sâdık (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.
- Mehmed Salâhî, *Kâmûs-ı Osmânî*, c. IV, Mahmud Beğ Matbaası, İstanbul, 1904.
- Nar, Mehmet Şükrü. "Psiko-Antropolojik Bir Olgu Olarak Fal Üzerine Nitel Bir Araştırma". *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* 54/1 (2014): 507-524.
- Sezer, Sennur. *Osmanlı'da Fal ve Falnameler*. İstanbul: Milliyet Yayınları, 1996.
- Şemseddin Sâmî, *Kâmûs-ı Türkî*, İkdâm Matbaası, Der-saadet, 1901.
- Şenödeyici, Özer. "Tradition of Fortune Telling With The Name of Prophet And Three Written Works About It". *Gazi Türkiyat* 14 (2014): 67-104.
- Şirin, Hatice. "Fâl Be Hâzâ Kitâb-ı Muhammed". *Kebîkeç* 20 (2005): 71-80.
- Uzun, Mustafa İsmet. "Fal-nâme". *TDV İslam Ansiklopedisi*, 12: 141-142. Ankara TDV Yayınları, 1995.